

TARNÓWI HÍREK

Illusztrált politikai, gazdasági, társadalmi és információs hetilap

IX. évfolyam, 35. szám

Tarnów, 2013 márciusa

Tarnówi városhivatal szerkesztősége és igazgatása, Városi Bélyegintézet, ul. Rynek 7, 33-100 Tarnów

Lengyel – Magyar Barátság Napja

Tisztelt Hölgyem/ Uram!

Az együttműködés és a barátság eszméje feljogosítja az embereket arra, hogy az államhatárok felett saját maguk is kifejezésre juttassák közös vágyaikat egy szebb világ építésében. Hódolva ezeknek az értékeknek, Tarnów – a legmagyarabb lengyel város – a 2013-as Lengyel – Magyar Barátság Napja házigazdája elnevezést vehette át.

Meg vagyok róla győződve, hogy az eddigi működésünk erős alapot állított a barátságnak.

A magyar Népek Tavasz legendája – a tarnówi Bem József tábornok, valamint Tarnów hőies közösségi fellépése az 1956-os magyarországi tragédia alatt, arra kötelez, hogy törődjünk a múlt örökségével, érintve a lengyel – magyar testvériséget. Már a város alapítója, Leliwita Spycymir, Nagy Kázmér király megbízottja és részt vett a visegrádi szerződések kidolgozásában, valamint a hadvezér, Tarnowski Jan várában menedék helyet biztosított Szapolyai János magyar királynak, akinek egy ideig el kellett hagynia Magyarországot. Szintén erősen köti Tarnówt Magyarországgal a közös szabadsági törekvések. Itt született a mindkét nép hőse, Bem József tábornok, aki a magyar nemzet forradalmi harcaiban vált híressé. Szintén említésre méltó az 1956-os véres események kapcsán a tarnówi polgárok spontán fellépése a magyarok megsegítésének szervezésében. A már 1956. november 14-én megalakuló Tarnówi Magyarország Baráti Társaság is igazolja a tarnówi közösség a magyar nép iránt érzett barátságát. A Lengyel – Magyar Barátság Napja házigazda szerepét örömmel elfogadva - amely BRONISŁAW KOMOROWSKI, a Lengyel Köztársaság elnökének és ÁDER JÁNOS, Magyarország köztársasági elnökének védnöksége alatt áll – minden igyekezetünkkel azon leszünk, hogy ez az ünnepély kivételes

legyen, és sokáig megmaradjon a vendégeink emlékezetében.

Ezúttal szeretettel várok minden lakost a Lengyel – Magyar Barátság Napján való aktív részvételre. Ez a kivételes esemény egy tökéletes alkalom arra, hogy kifejezzük szim-

pátiánkat és megmutassuk a tarnówi vendég szeretetet magyar barátainknak.

Stanisław Sękowski
Tarnów polgármestere

A Panoráma bonyodalmas története

115 év ezelőtt, 1898. évben először mutatták be közönségnek "Bem Erdélyben" panorámát, amely szélesebb körben "Erdélyi Panoráma" címén ismerik. Óriási méretű kép Nagyszebennél vívott csatát ábrázolja és a "Népek Tavasz" 50. évfordulója alkalmából született. Néhány év múlva a művet kisebb jelenetekre feldarabolták és így értékesítették.

Raclawicetől Nagyszebenig

Amikor 1896-ban, Budapesten kiállították "Raclawicei Panorámát", amely a Kościuszko felkelés egyik epizódját – a 1794-ben, Raclawicénél vívott csatát – ábrázolja, akkor körülbelül 800 000 magyar nézte meg. Az óriási érdeklődés nyomán a magyarok elhatározták egy hasonló kép megrendelését, amely témája az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc egyik eseménye és ezzel is az 50. évfordulót ünnepli meg. A megfestésével Styka Jant bízták meg. A témáját ő választotta, az 1849. március 11.-én Nagyszebennél vívott csatát, ahol a magyar honvédség Bem József lengyel tábornok vezényletével, bravúros hadművelettel győzelmet aratott az egyesült osztrák és orosz

A körképet az elején Lembergben mutatták be, majd 1897 végén Budapestre szállították és a Városligeti park pavilonjában helyezték el. Nem egészen világos, hogy rövid idő után miért került vissza a körkép Lengyelországba, 1907 óta Varsóban állították ki.

Az utolsó hírek 1908-ban található az Erdé-

Krosnóban, Łęczycában, egy része magán tulajdonban van.

A második élet

A 2009. évet, Bem 215. születési évfordulója és hamvai Tarnówba való hozatala 80. évfordulója alkalmából Tarnów Városi Tanács határozatával Bem József tábornok évének nyilvánította.

Az ünnepek egyik pontja az Erdélyi Panoráma 1:2,5 osztású másolatának szabadtéri kiállítása volt a Tarnówi Rybny placon. Mivel nincs színes dokumentációja, a panoráma másolata monokromatikus. A kiállítást 2009. márciusában a lengyel alsóház, a szenátus elnöke Komorowski Bronisław jelenlétében nyitották meg.

2010-ben a másolat, a Tarnów partnere Veszprém megye kezdeményezéséből Várpalotán megtekinthető volt, ahol érdeklődést keltett a helybeliekben és egész Magyarországról érkező turistákban. Az ünnepélyes megnyitást március 15.-e, a magyar nemzeti ünnep napján volt.

A következő évben az Erdélyi Panoráma másolatát Erdélyben mutatták be, Sepsiszentgyörgyön (Covasna körzet) és Nagyszebenben. Onnan újra visszatért Magyarországra, Kiskőrös Tarnów testvérvárosába.

2013. március 15.-én az Erdélyi Panoráma másolatának szabadtéri kiállítását Miskolcon nyitották meg.

A Tarnówi önkormányzat távlati terveiben kör alakú épület építése szerepel az Erdélyi Panoráma számára.

A tervezet célja a jelenlegi és megszerzendő darabok kiállítása az 1:1 osztású másolat háttérén a modern vizualizációs technikák felhasználásával – hologram és lézer.

haderő felett. Jan Styka alkotótársaként maga mellé vette még három honfitársát: Zygmunt Rozwadowskit, Michal Wywiórskit és Tadeusz Popielt, természetesen magyar festő művészeket is: Margitay Tihamért, a jeles tájképfestő Spányi Bélát, valamint Vágó Pált, továbbá a csata jelenetek kitűnő szakértőjét, Leopold Schöndent német festőt. A munkát 1897 áprilisában kezdték Lembergben, öt hónap múlva a panoráma elkészült, amely mérete azonos Raclawicka Panorámával azaz 15 méter magas és 120 méteres kerületű. Eleinte a körkép "Bem és Petőfi" vagy "Nagyszebeni csata" néven volt ismert, majd végül Erdélyi Panoráma néven ismertté vált.

lyi Panorámáról a sajtóban. Később feldarabolták és értékesítették. Minden darabját Styka Jan szignálta saját aláírásával.

Rövid időre az szóba került Erdélyi Panoráma 1928-ban, amikor vita kezdődött Bem József tábornok földi maradványai Lengyelországba való visszahozásról. A mű akkor már nem létezett, a téma 1977-ben 50 év után került elő újra, amikor a kép egyik darabja egy krakkói antikváriumban megjelent. Ezután a Tarnówi Körzeti Múzeum kezdett a többi darab után kutatni. Idáig 36 darabot sikerült megtalálni, ebből 15 darab a Tarnówi Múzeum tulajdonában van. Néhány darab a lengyel múzeumok gyűjteményében található Varsóban,

Száműzött vára

Pár hónapon át 1528. áprilistól szeptemberig a Tarnóvi várban Szapolyai János magyar király tartózkodott. A hazája elhagyására kényszerült király Tanowski Jan hadvezér vendége volt.

A XVI. században Tarnowski Jan hadvezér és I. Zsigmond lengyel király révén Tarnów európai politika és azok a tevékenységek központjában állt, amelynek célja a magyar trónon Lengyelország által támogatott jelölt ültetése – Tarnowski Jan vendégelte Szapolyai Jánost, aki akkor a trónt visszaszerezni igyekezett.

Akkoriban a magyar trónt a Jagiellók és a Habsburgok kísérelték megszerezni. A Szapolyai főnemesi család a Jagielló királyi házzal rokoni szálak kötötték össze, azért ő a Habsburg ellenes csoport élén állt.

1490 óta a magyar trónon II. Ulászló, Kázmér lengyel király és Habsburg Erzsébet magyar hercegnő első szülött fiaként ült. 1506 született Lajos II. Ulászló király fia. A dinasztia érdekek biztosítása céljából még az apja életében, a két éves fiút magyar királlyá koronáztak, 10 éves korban, apja halála után ő lépett trónra II. Lajosként.

A II. Lajos nem volt kiemelkedő uralkodó, az ország konfliktusokba került és amikor 1525-ben Magyar ország török hadjárattal állt szemben,

nem tudta biztosítani magának sem a Habsburgok sem a Jagellók támo gatását. A magyar királyi hadsereget 1526. augusztus 29-én Mohácsnál szétverték, menekülés közben Lajos király életét vesztette. Jagelló-ház magyarországi uralkodási törekvéseinek ez a végét jelentette.

A vész után Tokajban összegyűlt köznemesi párt Szapolyai Jánost királlyá kiáltotta, viszont Pozsonyban az országgyűlés a magyar trónra Habsburg Ferdinándot hívta, ami többéves polgárháborút idézett elő. 1526. novemberében megkoronázott Szapolyai az ország többségi részén uralkodott, de Ferdinánd zsoldos hadseregével belépett Magyarországra és Tokajnál 1527. szeptember 29-én utolérte és legyőzte Szapolyai csapatait, ahogy a következő évben március 6-án a Szinai csatában is. A Magyarországnak két királya lett János és Ferdinánd.

Szapolyai János Lengyelországba menekült, elfogadta Tarnowski Jan hadvezér meghívását és öt hónapot a Szent Márton dombon elhelyezkedő Tarnowski várában töltött. A hadvezér nem csak a kiűzött királyt fogadta, de a király és udvara tartására Tarnów városából származó jövedelmét is átadta.

Igyekezve a trónt visszaszerezni, Szapolyai Ferdinánd ellen segítséget kért a I. Szulejmán

szultántól, ami újabb háborúhoz vezetett. A háború során a törökök először ostromolták Bécset.

A háború Magyarország kettéosztásával végződött Szapolyai János és Habsburg Ferdinánd között.

Szapolyai János király, viszonozta a hadvezér vendéglátását. Tarnóvi templomnak oltárt, Tarnowski Jannak arany pajzsot és buzogányt ajándékozott és Tarnóvi polgároknak a magyar vámkamrákban vám alól mentő privilégiumot adott.

Tábornok visszatérése

1929. június 30-án Bem József tábornok hamvai visszatértek Tarnóba, aki 79 évvel ezelőtt 1850. decemberében, az akkori Törökországban halt meg. A hamvak újratemetése a szülővárosában egyáltalán nem volt könnyű dolog. Lengyelországi újratemetés hívei egy része azt vélték, hogy az egyetlen tábornokhoz méltó hely Wawel, mások Varsót látták méltónak, az mint újraszületett állam fővárosát.

Az I. Világháború befejezése után és a lengyel állam 123 évet tartó nemléte és következő újraszületése után az a gondolat merült fel, hogy

az emigrációban meghalt vagy elesett lengyel hősök földi maradványait újratemesse hazájukban. Ez a megemlékezés jelképe és tiszteletadás volt azoknak, akik függetlenség vissza szerzési művébe igyekeztek a legnagyobb áldozatot adni. A lengyel hősök közül, akiknek elhatározták maradványaik hazahozatalát, Bem József is köztük volt.

A hazatérő tábornok Tarnówban 1774. március 14.-én született és a török birodalomhoz tartozó, mai Szíria területén fekvő Aleppo városban 1850. december 10-én halt meg. A Dzsebel-el-Isam muzulmán katonai temetőben temették el.

A tábornok hamvainak hazahozatali tervezete nagy és jó társadalmi visszhangra talált Lengyelországban. 1927-ben Mościcki Ignacy Lengyelország elnöke elnökletével "Bem József tábornok maradványainak hazahozatali bizottsága" alakult meg. Tarnówban is alakult egy "Bem József tábornok maradványainak hazahozatali helyi bizottsága".

A Tarnóviak mindig is hitték, hogy a tábornok hamvainak legjobb nyugvó helye csak szülővárosa lehet. Nem mindenki osztotta e meggyőződést. Javasolták Wawelt vagy Varsót, de a végső döntés kedvezett Tarnównak.

1928. február 7-én Kryplewski Julian Tarnów polgármestere professzor Szyszko-Bohusz Szépművészet Akadémia rektorát

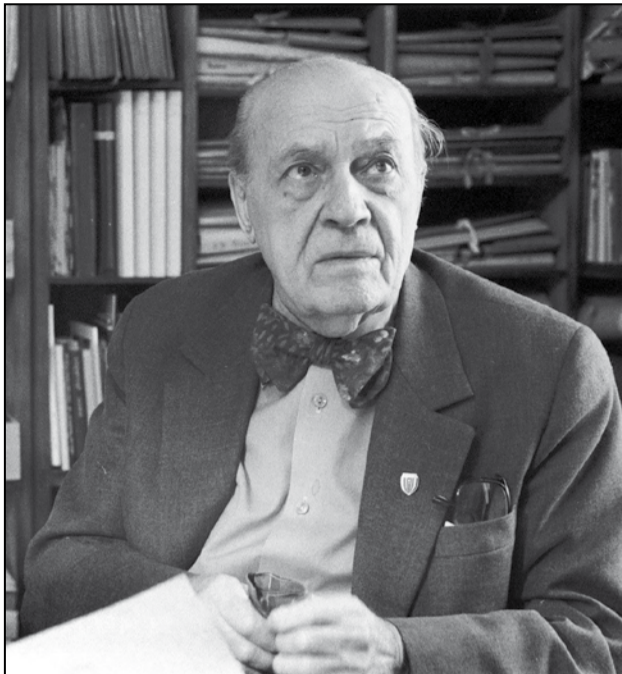
a mauzóleum tervezésével és kivételezésével bízta meg, ahol elhelyezni szándékozták Bem József tábornok maradványait a hazahozatala után.

Mivel a kiemelkedő tarnóvi élete végén muzulmán vallásra tért át és török hadsereg marsalljaként halt meg elhelyezése Tarnóvi templomok egyikében, vagy a katolikus temetőben nem jöhetett számításba. Így Park Strzelecki és mauzóleum mellett döntöttek.

1929. június 20-án Aleppóban a holttestet kihantolták. A koporsót a tábornok maradványaival az első szállítási szakaszban Budapestre hozták, ahol június 27-én a Nemzet Múzeumban állították ki. A további szállítás magyar katonai kísérettel történt.

Június 29-én a vagon, Bem tábornok hamvaival, átkelt a lengyel határon. A koporsót tíz egy-néhány órára a Wawel vár udvarában állították ki díszőrséggel. Következő napon vonat a Bem koporsójával befutott a Tarnóvi pályaudvarra. A "Warszawianka" dal hangjai mellett menet indult a nemzeti hőst búcsúztató lakók sorfala között. A Krakowska utca végén diadalkaput állítottak föl. Az út utolsó szakaszában a koporsót katonák vitték, az utolsó búcsú ágyúsortűz volt. Bem tábornok újratemetése olyan rangú esemény volt, hogy először a város történetében az egész Lengyelország területén sugárzott rádióközvetítés zajlott.

Tarnówi választásból

Tállya településben született és 94 év később Tarnówbán halt meg a város tiszteletbeli polgára. A hosszú élet tíz egynéhány évét Szovjetunióban száműzöttként töltötte. Lippóczy Norbert – vállalkozó, gyűjtő, adományozó, Magyarország Baráti Tarnówi Társasága egyik alapítója.

Lippóczy Norbert – magyar születése szerint, Tarnówi választásból 1902. március 11-én született Tállya településben Tokaj környékén. 1929 Tarnówbába került, családi vállalkozás kereskedelmi képviselőjeként, hogy a tokaji borokat értékesítse.

Jövedele pillanatában nem tervezte, hogy Tarnówbán marad az életének hátramaradó részére, de pár év múlva 1932-ben megnősült. Itt Tarnówbán született Péter, Lippóczy Norbert és Kornélia egyetlen fia.

1939. szeptemberében a Lippóczy család Magyarországra kísérelt átjutni, a menekülés a szovjet katonák általi letartóztatással végződött. Ennek eredményeként Lippóczy Norbert az egész háborút szovjet munkalágerben töltötte és 14 év után 1953-ban tért vissza Tarnówbába.

A Magyarország Baráti Tarnówi Társasága formálisan 1957 óta működik, de ténylegesen az előző év őszén alakult meg, viszont a kezdeményezésnek már 1948 évben volt helye "Népek Tavaszán" 100. évfordulója alkalmából.

1948. évben Tarnówbán a "Népek Tavaszán" 100. évfordulója alkalmából szervezett lengyelországi megemlékezések ihlették arra, hogy a városban megalapítsák Magyarország Baráti Társaság. A tervezetet sajnos az akkori hatalom nem hagyta jóvá, 1956-os események hatására visszatértek a gondolathoz. November 11-én a városi színházban "Tarnówiak a Magyaroknak" koncert zajlott le, amelynek egész bevételét a magyarok megsegítésére fordították. Néhány nappal később Madejczyk Leszek benyújtotta a Magyarország Baráti Tarnówi Társaság megállapítási kérelmét.

Az életének nagyobbik részében gyűjtő szenvedélynek hódolt. Ex librisek, könyvek, képek, kerámiák saját gyűjteményeit teremtette meg, Bem József és Petőfi Sándor személyével kapcsolatos emlékeket is gyűjtötte.

Ezeket átadta lengyel és magyar múzeumoknak. Tarnówi Körzeti Múzeum rendelkezik 20 ezer ex librissel, a lengyel–magyar közös történelemre vonatkozó iratgyűjteményével. 1956-ban az üvegen festett több mint 300 kép, pokuttyai (mai Ukrajna területe) kályhacsempe gyűjteményével együtt Tarnówi Egyház megyei Múzeumba került.

Fiatal emberként, Finnországban Mezőgazdasági Egyetem végzett hallgatójaként gyakorlatot teljesített. Ott kapott "Kalevala" fin eposz indította el a gyűjteményét. Lippóczy Norbert e mű különböző nyelvű, 50 példányát gyűjtötte össze. Ma a gyűjtemény a Tarnówi Városi Könyvtár tulajdonában van.

1992. márciusában, kilencvenedik születésnapja alkalmából Tarnówi város tiszteletbeli polgára címét kapta meg. Négy évvel később halt meg.

Ma, Lippóczy Norbert személyére emlékeztetnek nem csak gyűjtemények, amelyek a múzeumokban és a könyvtárban tekinthetők meg hanem többek között a Mickiewicz utcai, néhai, általa lakott házában elhelyezett emléktábla is. Az emléktábla tartalma következő: Itt lakott Lippóczy Norbert mérnök magyar születésű, lengyel állampolgár, a kultúra terén érdemet szerzett személyiség, a Magyarország Baráti Tarnówi Társaság egyik alapítója, Tarnówi város tiszteletbeli polgára. Az emléktáblát ünnepélyesen, 1999. július 1-én avatták fel.

Továbbá róla neveztek el Piaskówka kerületben egy utcát 1998. április 23-án hozott Tarnówi Városi Tanács határozatával.

A társaság alapszabályát 1956. december 6-án hagyták jóvá, 1957. január 10-én az első gyűlésen 36 tag jelent meg. Wróblewska-Składzien Wandát választották elnökre, Ratajski Tadeuszt alelnökönek, az igazgatóságba Madejczyk Leszek és Lippóczy Norbert kerültek.

A Magyarország Baráti Tarnówi Társaság tagjainak nagy érdeme Bem József tarnówi szobrának felállítása.

Értékes vállalkozás a Dębno-i várbán (1589-1590 években tartózkodó) a magyar reneszánsz költő Balassy Balint (1554-1594) emléktáblájának finanszírozása és avatása.

Dr. Antall József (1896-1974) személynek emlékére, aki a II. világháború alatt a lengyel menekültek ügyeit szíven viselte és nagyon sokat tett értük, Tarnówbán egy utcát neveztek el róla és a társaság székháza falán 1991. december 7-én emléktáblát avattak

Hogy kezdődött

2007. március 12-én magyar a Magyar Országgyűlés március 23-át a Magyar-Lengyel Barátság Napjává nyilvánította. A Lengyel Szejm (Országház) négy nappal rá 2007. március 16-án szintén hasonló határozatot fogadott el.

A napot minden évben ünneplik, felváltva Magyarországon és Lengyelországban

2013-ban hivatalosan hetedszer ünnepeljük meg a Magyar-Lengyel Barátság Napját.

2007. március 12-én magyar a Magyar Országgyűlés március 23-át a Magyar-Lengyel Barátság Napjává nyilvánította. A Lengyel Szejm négy nappal rá 2007. március 16 szintén hasonló határozatot fogadott el.

A két testvérnép ünnepe, egy évvel korábban kezdődött 2006-ban Győrött, Kaczyński Lech lengyel állam- fő és Sólyom László magyar államfő találkozásánál.

A nap megünneplése minden évben történik felváltva két országban. 2007-ben dél-kelet lengyelországi Przemysl volt az ünnep gazdája, ahogy a következő évben Debrecen, majd 2009-ben Krosno. 2010-ben Budapest III. kerülete, Óbuda szervezte az ünnepséget. 2011-ben Poznań.

A múlt évben Csongrád megyei önkormányzata volt az ünnep gazdája és szervezője. Az ünnepnek helyét Ópusztaszer és Szeged adták.

Dzień Przyjaźni Polko-Węgierskiej
Magyar-Lengyel Barátság Napja
Tarnów 2013

Program – 2013. március 23.

- 12.00 – Bem József tábornok mauzóleuma, Park Strzelecki a Magyar-Lengyel Barátság Napja és "Népek Tavaszán" 165. évfordulója emléktáblájának avatása. Bem József tábornok mauzóleumának megkoszorúzása
- 14.15 – A Népek Barátságának Gálája – L.Solski Színház – az ünnep hivatalos megnyitása
- 15.00 – Magyar – lengyel Gazdasági Fórum – Állami Szakképző Főiskola ul. Mickiewicza 8 – szervező Kislengyelországi Vajdaság Vajdahivatal (csak belépővel).
- 14.00 – 19.00 A testvérek lovagi tornája – Tarnówi főtér a városháza – Szapolyai Janos magyar király tarnówi polgároknak adományozott privilégiumainak megújítása
- 19.30 – Barátság zsúrja

Az Erdélyi Panoráma a BWA Palotácskában (Styka Jan az Erdélyi Panoráma a Körzeti Múzeum tulajdonában levő darabjainak kiállítása)